

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії

М. М. Трінак
2021 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ІСПИТІВ З ХІМІЇ

**ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ НА ОСНОВІ ПОВНОЇ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ОКР
МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
БАКАЛАВРА**

Розглянуто та затверджено
на засіданні кафедри фундаментальних та
спеціальних дисциплін
Протокол № 12 від «25» 03 2021 р.
Завідувач кафедри

/Комарніцка Л. М./

2021 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного іспиту з хімії для абітурієнтів на основі повної-загальної середньої освіти для здобуття освітнього ступеня бакалавра Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу.

Мета вступного іспиту з хімії: відбір вступників на навчання до коледжу за ступенем бакалавра.

Завдання вступного іспиту з хімії: оцінювання знань і вмінь вступників про:

- знання абітурієнтами найважливіших законів і теорій хімії;
- - володіння хімічною мовою, вміння користуватися назвами і символами хімічних елементів, назвами простих і складних речовин;
- вміння складати хімічні формули і рівняння хімічних реакцій, розв'язувати розрахункові та експериментальні задачі;
- розуміння зв'язку між -складом, будовою, фізичними і хімічними властивостями речовин, способами їх одержання, галузями застосування;
- знань про найважливіші природні та штучні речовини, їх будову, способи одержання та галузі застосування;
- розуміння наукових основ певних хімічних виробництв;
- розуміння ролі хімії у розв'язанні глобальних проблем людства.
- обізнаності з деякими екологічними проблемами, пов'язаними з хімією;

Програма вступного іспиту з хімії укладена на основі програми зовнішнього незалежного оцінювання з хімії (Додаток до наказу МОН № 695 від 26 червня 2018 року «Про програми зовнішнього незалежного оцінювання для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти») і відповідає чинній програмі з хімії для 7-9 класів (Київ, ВІД "Академія", 2019) та 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів (Харків: Ранок, 2019), електронні версії яких розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/ua>).

Матеріал програми вступного іспиту, як і програми зовнішнього незалежного оцінювання з хімії, розподілено на 4 тематичних блоки: «Загальна хімія», «Неорганічна хімія», «Органічна хімія», «Обчислення в хімії», які в свою чергу розподілено за розділами і темами.

Вступний іспит з хімії в Подільському спеціальному навчально-реабілітаційному соціально-економічному коледжі проводиться письмово у вигляді тестування.

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок вступника

Завдання для вступного випробування з хімії розроблені з урахуванням чинних програм з хімії для 6-11 класів. На основі програм зовнішнього незалежного оцінювання з хімії (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України).

Загальна кількість завдань тесту – 52

На виконання тесту відведено 150 хвилин.

Тест складається із завдань з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності («логічні пари»), завдання відкритої форми з короткою відповіддю.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюються у 0 або 1 бал: бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») оцінюються у 0, 1, або 3 бали: 1 бал - за кожен правильно встановлений відповідність («логічну пару»); 0 балів - за будь-яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки в рядку та/або колонці; 0 балів - за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари») або відповіді на завдання не надано.

Завдання відкритої форми з короткою відповіддю оцінюються у 0 або 2 бали: 2 бали, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту з хімії – 74 бали.

Для переведення в 200 бальну систему тестових балів, отриманих абітурієнтами за виконання завдань з хімії, у рейтингову за шкалою 200 бальною шкалою наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Переведення тестових балів, отриманих абітурієнтами випробування з хімії, у рейтингову оцінку (за шкалою 100 - 200 балів)

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100 – 200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100 – 200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100 – 200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100 – 200
0	не склав	19	115	38	152	57	181
1	не склав	20	117	39	154	58	182
2	не склав	21	119	40	156	59	183
3	не склав	22	121	41	157	60	184
4	не склав	23	123	42	159	61	186
5	не склав	24	125	43	160	62	187
6	не склав	25	127	44	162	63	188
7	не склав	26	129	45	164	64	189
8	не склав	27	132	46	165	65	190
9	не склав	28	133	47	167	66	191
10	не склав	29	135	48	168	67	192
11	не склав	30	137	49	170	68	194
12	не склав	31	139	50	171	69	195
13	100	32	141	51	173	70	196
14	103	33	143	52	174	71	197
15	105	34	145	53	175	72	198
16	108	35	147	54	177	73	199
17	110	36	149	55	178	74	200
18	112	37	150	56	179		

У програмі вступного іспиту з хімії використано номенклатуру хімічних елементів і речовин, а також термінологію, які відповідають ДСТУ 2439-94: Елементи хімічні, речовини прості. Терміни та визначення. — К., Держспоживстандарт України — 1994. Цього стандарту буде дотримано і в завданнях тесту з хімії. Назви органічних сполук відповідають останнім рекомендаціям IUPAC.

У програмі вступного іспиту з хімії використано скорочення «н. у.» — нормальні умови (температура 0 °С, тиск 101,3 кПа або 760 мм рт. ст.). Відповідно до міжнародних стандартів для позначення кількості речовини можна використовувати літери *n* або *v*. Для позначення теплового ефекту реакції слід використовувати позначення «ΔH». Під час підготовки до вступних випробувань з хімії рекомендовано використовувати довідникові таблиці, які наведено у додатках «Розчинність кислот, солей, основ та амфотерних гідроксидів у воді за 20—25 °С», «Ряд активності металів», «Найпоширеніші назви та склад деяких неорганічних речовин, сумішей та мінералів», «Найпоширеніші назви та склад деяких органічних речовин та сумішей».

ПРОГРАМА

вступного іспиту з хімії для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти

1. Загальна хімія 1.1 Основні хімічні поняття.

Речовина Поняття речовина, фізичне тіло, матеріал, проста речовина, складна речовина, хімічна сполука, хімічна реакція, хімічна формула, схема реакції, хімічне рівняння, відносна атомна (молекулярна) маса, молярна маса, кількість речовини; назви і склад окремих типів сумішей речовин; методи розділення сумішей; одиниці вимірювання маси, об'єму, кількості речовини, густини, молярної маси, молярного об'єму; значення температури й тиску, які відповідають нормальним умовам (н.у.), молярний об'єм газу (за н.у.); закон Авогадро; число Авогадро; середня відносна молекулярна маса повітря.

1.2 Хімічні реакції

Закони збереження маси речовин, об'ємних співвідношень газів при хімічних реакціях, принцип Ле-Шательє; зовнішні ефекти, що супроводжують хімічні реакції; поняття окисник, відновник, окиснення, відновлення, каталізатор, хімічна рівновага; типи хімічних реакцій.

1.3 Періодичний закон і періодична система хімічних елементів Д.Менделєєва

Періодичний закон (сучасне формулювання), структура короткого і довгого варіантів періодичної системи, групи найважливіших елементів, розміщення металічних і неметалічних елементів у періодичній системі.

1.4 Будова атома

Склад атома; поняття нуклон, нуклід, ізотопи, протонне число, нуклонне число, орбіталь, енергетичний рівень (підрівень), електронна оболонка, спарений (неспарений) електрон; сутність явища радіоактивності; форми *s*- і *p*-орбіталей, розміщення *p*-орбіталей у просторі; послідовність енергетичних рівнів в атомі.

1.5 Хімічний зв'язок

Основні типи хімічного зв'язку (іонний, ковалентний, водневий, металічний); типи кристалічних ґраток; поняття електронегативності, ступінь окиснення, кратність ковалентного зв'язку, полярність ковалентного зв'язку.

1.6 Розчини

Компоненти розчину: розчинник, розчинена речовина; кристалогідрат, електроліт, неелектроліт, ступінь електролітичної дисоціації; забарвлення індикаторів (універсального, лакмусу, фенолфталеїну, метилоранжу) в кислому, лужному і нейтральному середовищі; будова молекули води; сутність процесів розчинення, електролітичної дисоціації.

2. Неорганічна хімія

2.1. Основні класи неорганічних сполук

Узагальнення відомостей про класи неорганічних сполук

2.1.1 Оксиди

Визначення, назви, класифікація, хімічні властивості, способи добування.

2.1.3 Кислоти

Визначення, назви, класифікація, хімічні властивості, способи добування.

2.1.4 Солі

Визначення, назви, класифікація, хімічні властивості, способи добування.

2.1.5 Амфотерні сполуки

Поняття амфотерності; хімічні властивості, способи добування амфотерних оксидів і гідроксидів.

2.2. Металічні елементи та їх сполуки. Метали.

2.2.1. Загальні відомості про металічні елементи та метали

Положення металічних елементів у періодичній системі; особливості електронної будови атомів металічних елементів; особливості металічного хімічного зв'язку; загальні фізичні властивості; загальні хімічні властивості; загальні способи добування; поняття корозії, способи захисту металів від корозії; назви та формули найважливіших сполук металічних елементів; сплавів (чавун, сталь). Узагальнення відомостей про метали та сполуки металічних елементів

2.2.3. Лужні і лужноземельні метали

Хімічні властивості; способи добування; назви та формули найважливіших сполук; поняття твердості води; галузі застосування найбільш поширених сполук Натрію, Калію, Кальцію; хімічних формул і назв найбільш поширених калійних добрив.

2.2.4. Алюміній та сполуки Алюмінію

Хімічні властивості; способи добування; назви та формули найважливіших сполук; галузі застосування алюмінію та найбільш поширених сполук Алюмінію.

2.2.5. Залізо та сполуки Феруму

Хімічні властивості; способи добування; назви та формули найважливіших сполук; галузі застосування заліза та найбільш поширених сполук Феруму.

2.3. Неметалічні елементи та їх сполуки. Неметали

Узагальнення відомостей про неметали та сполуки неметалічних елементів.

2.3.1. Неметалічні елементи

Неметалічні елементи (Гідроген, Галогени, Оксиген, Сульфур, Нітроген, Фосфор, Карбон, Силіцій); електронні формули атомів неметалічних елементів; хімічні формули і назви простих і найбільш поширених складних речовин неметалічних елементів; явище алотропії та алотропних модифікацій; явище адсорбції; фізичні властивості простих і найбільш поширених складних речовин неметалічних елементів; хімічні властивості простих і найбільш поширених складних речовин неметалічних елементів; способи добування простих і найбільш поширених складних речовин неметалічних елементів у лабораторії та промисловості; найважливіші галузі застосування простих і найбільш поширених складних 4 речовин неметалічних елементів; якісні реакції для визначення простих і складних іонів неметалічних елементів.

2.3.2. Водень і сполуки Гідрогену

Електронна формула атома Гідрогену; хімічна формула простої речовини Гідрогену – водню; фізичні властивості водню і води; хімічні властивості водню і води; способи добування водню в лабораторії та промисловості; способи очищення води; найважливіші галузі застосування водню і води; доведення наявності водню.

2.3.3. Сполуки Галогенів

Електронні формули атомів Фтору та Хлору; хімічні формули простих речовин Галогенів (фтору, хлору, броду, йоду); хімічні формули і назви найпоширеніших сполук Галогенів; фізичні властивості найважливіших сполук Галогенів (гідроген хлориду, галогенідів металічних елементів); хімічні властивості хлору і гідроген хлориду; способи добування хлору та гідроген хлориду в лабораторії та промисловості; найважливіші галузі застосування хлору, гідроген хлориду, хлоридів; якісних реакцій для визначення галогенід - іонів.

2.3.4. Підгрупа Оксигену

Електронна формула атомів Оксигену і Сульфур: алотропні модифікації Оксигену і Сульфур: хімічні формули простих речовин Оксигену (кисню, озону) і Сульфур (сірки) та найпоширеніших сполук Оксигену і Сульфур: фізичні та хімічні властивості речовин

Оксигену і Сульфору (кисню, озону, сірки, Сульфур(IV) оксиду, Сульфур(VI) оксиду, сульфатної кислоти, сульфатів); способи добування кисню, озону, сірки, сульфатної кислоти в лабораторії та промисловості; умови, що застосовуються на виробництві сульфатної кислоти; найважливіші галузі застосування кисню, сірки, Сульфур(IV) оксиду, Сульфур(VI) оксиду, сульфатної кислоти та сульфатів; якісна реакція для визначення сульфат - іонів

2.3.5. Підгрупа Нітрогену

Електронні формули атомів Нітрогену і Фосфору; алотропні модифікації Фосфору; хімічні формули простих речовин Нітрогену (азоту) і Фосфору (білого і червоного фосфору), найпоширеніших сполук Нітрогену і Фосфору, найпоширеніших мінеральних добрив, що містять Нітроген і Фосфор; фізичні та хімічні властивостей простих і складних речовин Нітрогену і Фосфору (азоту, білого і червоного фосфору, нітроген(IV) оксиду, фосфор(V) оксиду, амоніаку, солей амонію, нітратної кислоти, нітратів, ортофосфатної кислоти, ортофосфатів); способи добування азоту, фосфору, амоніаку, нітратної та ортофосфатної кислот в лабораторії та промисловості; умов, що застосовуються на виробництві амоніаку; найважливіші галузі застосування азоту, фосфору, фосфор(V) оксиду, амоніаку, нітратної кислоти, нітратів, ортофосфатної кислоти, ортофосфатів; якісні реакції для визначення ортофосфат-, амоній- та нітрат-іонів.

2.3.6. Підгрупа Карбону

Електронні формули атомів Карбону і Силіцію; алотропні модифікації Карбону; поняття адсорбції, адсорбційні властивості вуглецю; хімічні формули простих речовин Карбону (вуглецю) і Силіцію (силіцію) та найпоширеніших сполук Карбону і Силіцію; фізичні та хімічні властивостей простих речовин Карбону, Силіцію і найважливіших сполук Карбону і Силіцію (карбон(II) оксиду, карбон(IV) оксиду, карбонатів, силіцій(IV) оксиду, силікатної кислоти, силікатів); способи добування вуглецю, силіцію, карбон(II) оксиду, карбон(IV) оксиду в лабораторії та промисловості; найважливіші галузі застосування вуглецю, алмазу, графіту, карбон(II) оксиду, карбон(IV) оксиду, карбонатів, гідрогенкарбонатів, силіцій(IV) оксиду, силікатної кислоти, силікатів; якісні реакції для визначення карбонат-, силікат-іонів.

3. Органічна хімія

3.1 Теоретичні основи органічної хімії

Поняття про органічні сполуки та органічну хімію; природні та синтетичні органічні сполуки. Теоретичні основи будови органічних сполук. Електронна будова атома Карбону в основному і збудженому станах. Типи хімічних зв'язків у молекулах органічних сполук. Явища гібридизації електронних орбіталей атома Карбону; sp^3 -, sp^2 -, sp -гібридизації. σ - і π - зв'язки. Класифікація органічних сполук. Явище гомології, гомологів, гомологічних рядів, гомологічної різниці; класів органічних сполук; загальні формул гомологічних рядів і класів органічних сполук. Поняття первинний (вторинний, третинний, четвертинний) атом Карбону". Номенклатура органічних сполук. Явище ізомерії; поняття ізомер; структурна та просторова ізомерія. Взаємний вплив атомів або груп атомів в молекулах органічних сполук на основі перерозподілу електронної густини. Кислотні і основні властивості органічних сполук. Класифікація хімічних реакцій в органічній хімії. Хімічна безпека щодо шкідливого впливу органічних сполук на довкілля і здоров'я людини, пов'язаних з виробництвом, зберіганням, транспортуванням, застосуванням та вилученням у вигляді промислових, сільсько-господарських, побутових та інших відходів. Узагальнення відомостей про органічні сполуки

3.2. Вуглеводні

Класифікація, загальні формули гомологічних рядів, будова, номенклатура, ізомерія вуглеводнів.

3.2.1. Алкани

Загальна формула, номенклатура, ізомерія, будова, фізичні та хімічні властивості, способи добування алканів; поняття крекінгу, ізомеризації.

3.2.2. Алкени

Загальна формула, номенклатура, ізомерія, будова, фізичні та хімічні властивості, способи добування алкенів; якісна реакція на подвійний зв'язок; поняття: полімеризація, полімер, мономер, мономерна ланка, ступінь полімеризації.

3.2.3. Алкіни

Загальна формула, номенклатура, ізомерія, будова, фізичні та хімічні властивості, способи добування, застосування алкінів; якісна реакція на кратний зв'язок.

3.2.4. Ароматичні вуглеводні (арени)

Загальна формула, номенклатура, ізомерія, будова, фізичні та хімічні властивості, способи добування, застосування ароматичних вуглеводнів; поняття ароматичності.

3.2.4. Природні джерела вуглеводнів та їх переробка

Природний та супутний нафтові гази, нафта; крекінг та ароматизація нафтопродуктів, детонаційна стійкість бензину; склад вугілля; проблеми добування рідкого палива з вугілля та альтернативних джерел.

3.3. Оксигеновмісні сполуки

Класифікація оксигеновмісних сполук; характеристичні групи класів оксигеновмісних сполук; номенклатура оксигеновмісних сполук. Гідроксильні похідні вуглеводнів. Класифікація гідроксильних похідних вуглеводнів; характеристична група гідроксильних похідних вуглеводнів.

3.3.1. Спирти

Класифікація спиртів. Загальна формула, будова, номенклатура, ізомерія, властивості, способи добування, поширення в природі насичених одноатомних спиртів; згубна дія алкоголю на здоров'я людини. Гліцерол (гліцерин) як представник багатоатомних спиртів; якісна реакція на багатоатомні спирти. Фенол. Формула, будова, властивості, способи добування, застосування; якісна реакція на фенол.

3.3.2. Альдегіди

Загальна формула, будова, номенклатура, властивості, способи добування, застосування, поширення в природі; якісна реакція на альдегідну групу.

3.3.3. Карбонові кислоти

Класифікація, загальна формула, будови, номенклатура, ізомерія, властивості, способи добування, застосування, поширення в природі карбонових кислот; будови та властивості мила і синтетичних мийних засобів; негативний вплив синтетичних мийних засобів на довкілля.

3.3.4. Естери. Жири

Загальна формула, класифікація, будова, номенклатура, ізомерія, властивості, способи добування, застосування, поширення в природі естерів карбонових кислот; біологічна роль жирів

3.3.5. Вуглеводи

Склад, молекулярні, структурні формули глюкози, фруктози, сахарози, крохмалю і целюлози, класифікація, будова, фізичні та хімічні властивості, добування, застосування, біологічна роль вуглеводів; якісні реакції для визначення глюкози, крохмалю; застосування глюкози, сахарози, крохмалю, целюлози; поняття про штучні волокна.

3.3.6. Аміни

Загальні формули, будова, номенклатура, ізомерія, властивості, способи добування, застосування, розповсюдження у природі амінів

3.3.7. Амінокислоти

Склад, класифікація будова номенклатура ізомерія фізичні та хімічні властивості добування, застосування, біологічна роль амінокислот; поняття: амфотерність амінокислот, біполярний іон; ди-, три-, поліпептиди.

3.3.8. Білки.

Будова, властивості, застосування, біологічної ролі білків; кольорові реакції на білки; біологічна роль амінокислот, білків.

3.3.9. Синтетичні високомолекулярні речовини і полімерні матеріали на їх основі.

Класифікація високомолекулярних речовин; методи синтезу високомолекулярних речовин; будова і властивості полімерів; термопластичні полімери і пластмаси на їх основі; поняття про синтетичні волокна; значення полімерів у суспільному господарстві та побуті.

4. Обчислення в хімії.

4.1. Розв'язування задач за хімічними формулами.

Одиниці вимірювання молярної маси, молярного об'єму, кількості речовини, значення молярного об'єму за н.у., сталої Авогадро, формул для обчислення кількості речовини, кількості частинок у певній кількості речовини, масової частки елемента в сполучі, відносної густини газу, масової (об'ємної) частки компонента в суміші. Вираження кількісного складу розчину

4.2. Вираження кількісного складу розчину

Поняття масової частки розчиненої речовини, маса розчину.

4.3. Розв'язування задач за рівняннями реакцій

Алгоритми розв'язку задач за рівнянням реакції; поняття: вихід продукту від теоретично можливого, надлишок речовини

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Попель П. П., Крикля Л. С. Хімія. 7 клас. — К: Академія, 2007.
2. Ярошенко О. Г. Хімія. 7 клас. — К: Станіца, 2008.
3. Буринська Н. М. Хімія. 7 клас. — К: Перун, 2007.
4. Лашевська Г. А. Хімія. 7 клас. — К: Генеза, 2007.
5. Попель П. П., Крикля Л. С. Хімія. 8 клас. — К: Академія, 2008.
6. Ярошенко О. Г. Хімія. 8 клас. — К: Освіта, 2008.
7. Буринська Н. М. Хімія. 8 клас. — К: Перун, 2008.
8. Буринська Н. М., Величко Л. П. Хімія. 9 клас. — К: Перун, 2009.
9. Лашевська Г. А. Хімія. 9 клас. — К: Генеза, 2009.
10. Попель П. П., Крикля Л. С. Хімія. 9 клас. — К: Академія, 2009.
11. Ярошенко О. Г. Хімія. 9 клас. — К: Освіта, 2009.
12. Ярошенко О. Г. Хімія. 10 клас (рівень стандарту, академічний рівень). — К: Грамота, 2010.
13. Попель П. П., Крикля Л. С. Хімія. 10 клас (рівень стандарту, академічний рівень). — К: Академія, 2010.
14. Буринська Н. М. та ін. Хімія. 10 клас (профільний рівень). — К: Педагогічна думка, 2010.
15. Лашевська Г. А., Лашевська А. А. Хімія. 11 клас (рівень стандарту). — К: Генеза, 2011.
16. Ярошенко О. Г. Хімія. 11 клас (рівень стандарту). — К: Грамота, 2011.
17. Попель П. П., Крикля Л. С. Хімія. 11 клас (академічний рівень). — К: Академія, 2011.
18. Величко Л. П. Хімія. 11 клас (академічний рівень). — К: Освіта, 2011.
19. Толмачова В. С. та ін. Сучасна термінологія і номенклатура органічних сполук. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2008.
20. Толмачова В. С., Ковтун О. М., Дубовик О. А., Фіцайло С. С. Номенклатура органічних сполук. — Тернопіль: Мандрівець, 2011.

21. Лашевська Г. А., Титаренко Н. В. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з хімії. 9 клас. — К: Центр навчально-методичної літератури, 2011.

22. Дубовик О. А. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з хімії. 11 клас. — К: Центр навчально-методичної літератури, 2011.

23. Титаренко Н. В. Хімія. Повний курс. Універсальний довідник для випускників та абітурієнтів. — К: Літера ЛТД, 2011.

ДОДАТКИ

Таблиця розчинності основ, кислот, амфотерних гідроксидів і солей у воді за 20–25 °С

Йони, на які дисоціює сполука	H ⁺	NH ₄ ⁺	Li ⁺	Na ⁺	K ⁺	Mg ²⁺	Ca ²⁺	Ba ²⁺	Al ³⁺	Cr ³⁺	Zn ²⁺	Mn ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Pb ²⁺	Cu ²⁺	Ni ²⁺	Ag ⁺	Hg ²⁺
ОН ⁻		р	р	р	р	м	м	р	н	н	н	н	н	н	н	н	н	-	-
F ⁻	р	р	м	р	р	м	м	м	м	р	р	р	м	н	м	р	р	р	#
Cl ⁻	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	м	р	р	р	р
Br ⁻	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	м	р	р	р	н
I ⁻	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	-	м	-	р	р	н
S ²⁻	р	р	р	р	р	р	#	р	#	#	н	н	н	#	н	н	н	н	н
SO ₃ ²⁻	р	р	р	р	р	р	р	м	-	-	р	м	м	-	м	-	м	н	#
SO ₄ ²⁻	р	р	р	р	р	р	м	н	р	р	р	р	р	р	м	р	р	м	р
NO ₃ ⁻	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р
PO ₄ ³⁻	р	р	м	р	р	р	н	н	н	н	н	м	н	н	н	#	н	н	#
CO ₃ ²⁻	р	р	р	р	р	р	н	н	-	-	н	н	н	-	н	#	м	м	-
SiO ₃ ²⁻	н	-	н	р	р	н	н	н	-	-	н	н	н	-	н	-	н	н	-
СН ₃ COO ⁻	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	р	-	р	р	р	р	р

Умовні позначення: «р» – речовина розчинна (розчинність більше 1 г речовини у 100 г води);

«м» – речовина малорозчинна (розчинність – від 1 до 0,001 г у 100 г води);

«н» – речовина практично нерозчинна (розчинність – менше 0,001 г у 100 г води);

«-» – речовина не існує;

«#» – речовина існує, але реагує з водою, її розчинність визначити не можна.

Найпоширеніші назви та склад деяких неорганічних речовин, сумішей та мінералів

Найпоширеніша назва речовини або суміші	Хімічна формула речовини або компонента (компонентів) суміші	Найпоширеніша назва речовини або суміші	Хімічна формула речовини або компонента (компонентів) суміші
кухонна (кам'яна) сіль	NaCl	сірководень	H ₂ S
каустична сода	NaOH	сірчистий газ	SO ₂
кальцинована сода	Na ₂ CO ₃	чадний газ	CO
кристалічна сода	Na ₂ CO ₃ · 10H ₂ O	звеселюючий газ	N ₂ O
пігма (харчова) сода	NaHCO ₃	пірит	FeS ₂
натрійна селітра	NaNO ₃	мідний купорос	CuSO ₄ · 5H ₂ O
калійна селітра	KNO ₃	залізний купорос	FeSO ₄ · 7H ₂ O
аміачна селітра	NH ₄ NO ₃	перекис водню	H ₂ O ₂ (водний розчин)
нашатири	NH ₄ Cl	йодна настоянка	I ₂ (спиртовий розчин)
поташ	K ₂ CO ₃	нашатириний спирт, амоніачна вода	NH ₃ (водний розчин)
крейда, мармур, вапняк, кальцит	CaCO ₃	розчинне скло	Na ₂ SiO ₃
негашене вапно	CaO	кремній (напівпровідник)	Si
гашене вапно	Ca(OH) ₂	кварц, кварцевий пісок	SiO ₂
вапняна вода	Ca(OH) ₂ (водний розчин)	скло (віконне)	Na ₂ O · CaO · 6SiO ₂
корунд	Al ₂ O ₃	хлорна вода	Cl ₂ (водний розчин)
олеум	розчин SO ₃ у H ₂ SO ₄	бромна вода	Br ₂ (водний розчин)
гіпс	CaSO ₄ · 2H ₂ O	бертолетова сіль	KClO ₃
алебастр	CaSO ₄ · 1/2 H ₂ O	марганцівка	KMnO ₄
сухий лід	CO ₂ (твердий)	кальцій карбід	CaC ₂

Найпоширеніші назви та склад деяких органічних речовин та сумішей

Найпоширеніша назва речовини або суміші	Хімічна формула	Найпоширеніша назва речовини	Хімічна формула
болотний газ, рудниковий газ	CH ₄	карболова кислота	C ₆ H ₅ OH
ізобутан	(CH ₃) ₂ CHCH ₃	мурашина кислота	HCOOH
ізооктан	(CH ₃) ₂ CCH ₂ CH ₂ (CH ₃) ₂	оцтова кислота, ацетатна кислота	CH ₃ COOH
ізопрен	CH ₂ =C(CH ₃)CH=CH ₂	молочна кислота	CH ₃ CH(OH)COOH
хлороформ	CHCl ₃	шавлева кислота	HOOC-COOH
вінілхлорид	CH ₂ =CHCl	глюконова кислота	HOCH ₂ (CHOH) ₄ COOH
метиловий спирт, деревний спирт	CH ₃ OH	сорбін	HOCH ₂ (CHOH) ₄ CH ₂ OH
етиловий спирт, винний спирт	C ₂ H ₅ OH	гліцин	NH ₂ CH ₂ COOH
мурашиний альдегід, формальдегід	HCHO	аланін	CH ₃ CH(NH ₂)COOH
формалін	36-37% розчин HCHO	клітковина	(C ₆ H ₁₀ O ₅) _n